

УДК 327.7

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.28>**І. О. Балак**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2546-6638>*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій
Волинського національного університету імені Лесі Українки***О. Б. Пікулик**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0990-3578>*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій
Волинського національного університету імені Лесі Українки*

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ КОМІТЕТУ РЕГІОНІВ У ПОЛІТИЦІ ЗГУРТУВАННЯ ЄС

Постановка проблеми. Публічна дипломатія протягом останніх років відіграє вагомий роль в сучасній європейській інтеграції. Заходи, які впроваджує Комітет регіонів при здійсненні політики згуртування ЄС, вирізняються новизною, охоплюють взаємодію політиків, дослідників та всіх зацікавлених осіб, проводяться на регулярній основі, що дозволяє інтенсифікувати комунікацію на різних рівнях та швидко вирішувати нагальні проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації публічної дипломатії ЄС перебувають в центрі уваги українських дослідників. Представники київської школи міжнародних відносин М. Рижков та Н. Піпченко обґрунтовують наявність зовнішнього та внутрішнього виміру публічної дипломатії ЄС [1, с. 79]. І якщо перший вимір орієнтується на комунікацію на рівні держав, то внутрішній спрямовується на спілкування з населенням.

Трансформація публічної дипломатії Європейського Союзу в залежності від віянь глобалізаційних процесів сучасності перебуває в центрі уваги досліджень М. Трофименка [2].

П. О. Сандрін та А. Р. Гоффманн розглядають європейську публічну дипломатію як ієрархічне відображення сутності Європейського Союзу, а саме об'єднання – як модель демократії, миру та добробуту [10].

Вплив сучасної російсько-української війни на трансформацію публічної дипломатії ЄС обґрунтовує Н. Чабан [3]. На думку дослідниці, протистояння лише стимулювало публічну дипломатію Євросоюзу до пошуку нових інструментів та рішень.

М. Джіуа, Ф. М. Періколі, Е. Піеруччі стверджують, що саме застосування системи регіонального поділу та політики згуртування ЄС дозволяють цьому об'єднанню ефективно протистояти викликам світової фінансової кризи, вправно вирішувати проблеми завдяки розробленим програмним періодам [7].

Дослідження впливу політики згуртування та спільної сільськогосподарської політики на рівень добробуту громадян ЄС висвітлюються в працях М. Радойчіча [9]. На його думку, саме позитивна практика реалізації політики згуртування підвищує рівень публічної підтримки євроінтеграції в суспільстві.

Водночас, залишаються не в повній мірі розкритими особливості застосування окремих заходів публічної дипломатії у політиці згуртування, що втілюються на рівні Комітету регіонів як інституційної складової структури Європейського Союзу.

Мета статті. Метою даного дослідження є розкрити особливості публічної дипломатії Комітету регіонів у реалізації політики згуртування ЄС як однієї з найбільш вагомих складових розвитку європейської інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Протягом останнього десятиліття ЄС зосередився на зростанні автономії місцевих акторів – громад, регіонів. Вони набули тих цінностей, що дозволило їм інтегруватися в європейське суспільство. Ключовою зміною у публічній дипломатії ЄС стала її спроможність координувати інформацію, отриману від країн-членів та власних інституцій. Після 2022 р. публічна дипломатія, що її реалізовували різні інституції ЄС була переглянута в контексті російсько-української війни. Це вторгнення створило важливі можливості для перегляду багатьох прогалин у публічній дипломатії ЄС, які виникли після анексії Криму. Це має змінити взаємостосунки ЄС і України, оскільки остання є державою-кандидатом на членство в ЄС, та саме підтримка європейських цінностей стала вирішальним поштовхом у цьому протистоянні. Натомість, рф намагається трансформувати усталений світопорядок у своїх інтересах і баченнях. Публічна дипломатія отримала нового поштовху для свого розвитку, оскільки всі нові зміни безпосередньо стосуються кожного учасника об'єд-

нання. Нова європейська публічна дипломатія визначається як політичний інструмент, що його використовують держави, асоціації держав, недержавні актори для того, щоб зрозуміти культуру, ставлення поведінку, збудувати вигідні взаємовідносини, впливати на думки і поширювати цінності.

Загалом публічна дипломатія ЄС на рівні місцевих громад та регіонів реалізується у різних формах та присвячена багатьом сферам, як от:

- сільське господарство, рибальство, споживча політика;
- зміни клімату, енергетика;
- політика згуртування;
- конституційні й інституційні справи;
- економіка і фінанси;
- освіта і культура;
- зайнятість і соціальна політика;
- підприємництво й індустрія;
- навколишнє середовище;
- європейський підприємницький регіон;
- європейське групування територіального співробітництва;
- зовнішні справи, розширення і політика добросусідства;
- юстиція і внутрішні справи;
- дослідження, інновації та цифровізація;
- транспорт [6].

Інституцією ЄС, що покликана представляти місцеві та регіональні органи влади, є європейський Комітет регіонів. При ухваленні рішень щодо освіти, культури, охорони здоров'я та довкілля, справ молоді різними структурними складовими Європейського Союзу обов'язковими є консультації з Комітетом регіонів. Він є консультативним органом, який покликаний орієнтуватися на дотримання європейських прав, свобод. Заходи, які проводить інституція, зорієнтовані на євроінтеграцію, значно інтенсифікувалися протягом останніх років з огляду на нові тенденції у публічній євродипломатії.

Також Комітет регіонів відіграє важливу роль при реалізації політики згуртування ЄС. Європейський Союз – це система, в основі якої закладена уніфікація та подальша інтеграція суспільства. Політика згуртування ЄС є однією з найбільш визначальних політик об'єднання, оскільки торкається особисто кожного громадянина, на її впровадження виділяється близько третини бюджету об'єднання. Для ефективного представлення публічної дипломатії у політиці згуртування ЄС Комітет регіонів використовує ряд інструментів та заходів (рис. 1).

Щорічне відзначення тижня регіонів та міст – це один з найбільш значимих публічних заходів у формі багатоденних виставок, що проводяться Брюсселем в рамках популяризації політики згуртування. Його співорганізаторами виступають Європейська комісія та Комітет регіонів. Проведення тижнів регіонів та міст бере початок в 2003 році. Наразі вони є незмінним та особливим засобом комунікації, дієвою платформою, що поєднує регіони, міста, до реалізації яких залучені політики, адміністратори, експерти та науковці. Кілька десятиліть ці тижні є необхідністю у поширенні знань про регіональну політику, впровадження позитивного досвіду. Так, в 2021 р. на другий дистанційний з'їзд долучилося 18 тисяч зареєстрованих на 300 зустрічей за тиждень з понад 590 партнерами. В 2022 р. для обговорення було запропоновано найактуальнішу тематику: Зелений перехід, Територіальне згуртування, Цифровий перехід та Розширення можливостей для молоді [13].

Чи не найдієвішим інструментом публічної дипломатії у сфері політики згуртування ЄС є так звані зустрічі. Вони проводяться на регулярній основі майже щомісяця. Зустрічі в період пандемії COVID-19 та постковідний період проводилися дистанційно, однак з кінця 2022 року відновлено формат «живих» зустрічей. Місця проведення теж не обмежуються виключно Брюсселем (Бель-

Рис. 1. Види заходів публічної дипломатії у діяльності Комітету регіонів*

* Складено за: [6].

гія). В 2023–2024 рр. долучилися міста Угорщини, Фінляндії, Кіпру, Румунії, що підтверджує пошук ширшої аудиторії з числа зацікавлених у транскордонній, транснаціональній та міжрегіональній співпраці [8].

Ще однією зі сучасних форм публічної дипломатії у політиці згуртування ЄС став публічний діалог. Він є одним зі способів популяризації політики згуртування ЄС, що впроваджується Комітетом регіонів ЄС для заохочення до організації діалогів на місцевому рівні мешканцями округів. У такий спосіб Комітет регіонів сприяє додатковій комунікації та промоції у відповідь на запит від своїх членів. Це лише підсилює зближення мешканців регіонів ЄС, підвищує їх інтерес до ініціатив місцевих громад, водночас такі публічні заходи мають стратегічну ціль у просуванні окремих політик ЄС, зокрема, й політики згуртування. Задля інформування населення щодо анонсу зазначених подій на сторінці Комітету регіонів Євросоюзу є відповідний лінк. Тематика таких заходів є багатогранною та зорієнтована на різні аудиторії. Ці публічні діалоги часто присвячені подіям, що мали вплив на європейські держави в минулому. Так, 11 листопада 2024 р. відбулася публічна дискусія «Громадянський діалог: чому нам потрібна Європа?» в місті Нордерштедт, ФРН [4]. Як очевидно з дати, спілкування відбулося в рамках 35-річчя відкриття кордонів між Західною та Східною Німеччиною. На дебатах висвітлювалися переваги семидесяти років миру, відкритості кордонів у Європейському Союзі. Водночас, організатори намагалися уявити, на що було б схожим життя їхніх громад без єдиної валюти, спільного внутрішнього ринку переміщення товарів, послуг, людей. Ці ідеї дозволяють підвищити заохоченість мешканців землі Шлезвіг-Гольштейн до європейської ідеї, протистоянню правим настроям, які нещодавно активізувалися в громадах.

Серед інших подій заслуговує на увагу дискурс «Гендерна терпимість: міста і регіони на передовій» (02 жовтня 2024 року, Перуджіа), який проводився в регіоні Умбрія в Італії за участю місцевих адміністрацій [8]. До дебатів також були залучені місцеві інституції, центри протидії, науковці, правники, шкільні вчителі, спортклуби та ін. Під час публічного заходу популяризувалася роль місцевих громад у подоланні зазначеної проблеми, були представлені заходи різного терміну впровадження.

Проблематика згуртування ЄС також перебуває в полі зору місцевих громад. Так, цьому питанню були присвячені громадські слухання «Назустріч Європі майбутнього – діалог про політику згуртованості та відкриті дані» (13 квітня 2024 р., Джойоза Іоніка, Італія) [12]. Дискусія була зорієнтована на студентів, зокрема, та усіх

громадян загалом, щоб зацікавити політикою згуртування і відкритих даних. Проведений в рік європейських виборів дискурс намагався залучити виборців до чутливості та необхідності електоральних процесів.

Флагманська подія «Стан регіонів і міст в ЄС» – це захід приурочений до 30-річчя Європейського Комітету регіонів, що був проведений 07 жовтня 2024 р.. На думку президента комітету Васко Альвеса Кордейро, для того, щоб бути ближчим до громадян ЄС, не потрібно віддалятися на вершину, а, навпаки, варто починати співпрацювати в місцевих общинах і у регіонах [11]. З метою поширення інформування про особливості європейської інтеграції та впровадження політичних рішень в ЄС було оприлюднено черговий щорічний звіт 2024 року. Звіт складається з чотирьох розділів: Ближчий до людей, Сильніший, Згуртований, Амбітний. Вони тезисно, за допомогою кейсів, обґрунтовують доцільність та важливість ЄС, містять переконливий ілюстративний матеріал: картосхеми, рисунки. Це підсилює зорове сприйняття інформації. Звіт сприяє популяризації європейських ідей згуртованості, важливості усіх громад, територій, міст, регіонів для звичайних громадян Євросоюзу. Матеріал є доступним усіма мовами держав Європейського Союзу. Для наочності на сторінці сайту Комітету регіонів також розміщені підбірки мультимедіа та фото.

З 2023 р. Комітет регіонів активно використовує консультації з зацікавленими сторонами (стейкхолдерами). Тематика цих заходів торкається різних сфер європейської інтеграції: використання політики згуртування для демократичних змін, відкритість бюджету ЄС, цінностей ЄС, майбутне політики згуртування ЄС.

Після масштабного розширення Європейського Союзу в 2004 р. постала необхідність співпраці з населенням держав, які в недавньому історичному минулому мали протилежний досвід реалізації демократичних свобод та цінностей суспільства, тому ряд європейських інституцій, серед яких і Комітет регіонів, сконцентрували свої зусилля на поглибленні інформування зацікавлених громадян «нових» держав-членів організації щодо особливостей та переваг євроінтеграції. Комітетом з цією метою використовуються навчальні візити, як от до м. Шегед в Угорщині у вересні 2024 р. [5]. До цієї співпраці запрошуються і представники держав-кандидатів на членство в ЄС. Метою є поінформувати про шляхи розширення організації. Такі зустрічі стають наріжним каменем у залученні місцевих громад, міст, регіонів в євроінтеграційних процесах.

Питання ключової ролі субнаціональних і місцевих урядів у Глобальній рамковій програмі збереження біорізноманіття, особливості подання заявки на участь у програмі INTERREG та ін. чи

не найповніше обговорюються на вебінарах, що присвячуються відповідним питанням. Такий інструмент вирізняється гнучкістю до місця проведення (он-лайн), охоплює широке коло зацікавлених осіб, дозволяє швидко пояснити найпроблемніші питання.

Протягом останніх років заходи, які проводить Комітет регіонів, набули нових форм та способів проведення та орієнтуються на поширення і підтримку ідей європейської інтеграції.

Висновки. Публічна дипломатія є дієвим інструментом Європейського Союзу загалом та Комітету регіону як консультативного органу організації, зокрема. Після лютого 2022 р. європейська публічна дипломатія отримала нових поштовх для свого розвитку. Важливу роль у сучасних євроінтеграційних процесах відіграє реалізація політики згуртування ЄС, у тому числі Комітетом регіонів як функціональною інституцією об'єднання. Традиційні та нові заходи внутрішнього виміру публічної дипломатії Комітету регіонів дозволяють розширити традиційне коло спілкування політиків та науковців представниками різних вікових груп, окремих територіальних громад, міст та регіонів «старих» і «нових» держав-членів, кандидатів на членство та усіх зацікавлених осіб з огляду на проведення як в очній формі, так і дистанційно, враховуючи виклики та можливості сьогодення.

Література

1. Піпченко Н. О., Рижков М. М. Публічна дипломатія ЄС. Принциповий прагматизм» ЄС – наслідки для Східної та Південно-Східної Європи: політичні, економічні, правові та комунікаційні аспекти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 21-22 травня 2021 р. Київ, 2021. С. 79–81.
2. Трофименко М. Трансформація публічної дипломатії Європейського Союзу в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2015. Вип. 7. С. 298–304. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/7_2016/35.pdf
3. Chaban N., Elgstr m O. Russia's war in Ukraine and transformation of EU publicdiplomacy: challenges and opportunities. *Journal of European Integration*. 2023. Vol. 45. Is. 3. P. 521–537. <https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2190107> (date of access: 19.11.2024)
4. Citizens' Dialogue: Why do we need Europe? URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/citizens-dialogue-why-do-we-need-europe> (date of access: 14.11.2024)
5. CIVEX Commission Study Visit To Szeged – Addressing Benefits and Challenges of Enlargement For EU and Candidate Countries' Cities and Regions. URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/civex-commission-study-visit-szeged-addressing-benefits-and-challenges-enlargement-eu-and-candidate> (date of access: 25.11.2024)
6. European Committee of the Regions, The state of regions and cities – EU annual report 2024, European

Committee of the Regions, 2024. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2863/802688> (date of access: 25.11.2024)

7. Giua M., Pericoli F. M., Pierucci E. EU Cohesion Policy and Inter-regional Risk-sharing: First Evidence and Lessons Learned. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2024. Vol. 62. Is. 1. P. 142–167. <https://doi.org/10.1111/jcms.13483> (date of access: 15.11.2024)

8. Local Dialogues. URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/eu-local-dialogues> (date of access: 14.11.2024)

9. Radojii N. The Clash of the Policies: The Joint Effect of EU Cohesion Policy and Common Agricultural Policy on the Public Support for European Integration *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2024. P.1–19. <https://doi.org/10.1111/jcms.13680> (date of access: 17.11.2024)

10. Sandrin P. O., Hoffmann A. R. Silences and hierarchies in European Union Public Diplomacy. *Revista Brasileira de Pol tica Internacional*. 2018. 61 (1). <https://doi.org/10.1590/0034-7329201800111> (date of access: 20.11.2024)

11. The State of Regions and Cities in the European Union. URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/state-regions-and-cities-european-union-2024> (date of access: 25.11.2024)

12. Towards the Europe of tomorrow – dialogue on cohesion policies and open data URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/towards-europe-tomorrow-dialogue-cohesion-policies-and-open-data> (date of access: 14.11.2024)

13. 20th anniversary of the European Week of Regions & Cities (2003-2022). URL: <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/20th-anniversary-european-week-regions-cities-2003-2022> (date of access: 25.11.2024)

Анотація

Балак І. О., Пікулик О. Б. Публічна дипломатія Комітету регіонів у політиці згуртування ЄС. – Стаття.

На тлі викликів європейському світопорядку перед інституціями ЄС постають завдання, для вирішення яких потрібна злагоджена співпраця на регіональному та місцевому рівні. Публічна дипломатія на рівні регіонів впроваджується у різних формах та зосереджена на багатьох сферах, зокрема, і на політиці згуртування ЄС, що реалізується під егідою Комітету регіонів, який є консультативним органом об'єднання, координує співпрацю з місцевими громадами, ухвалення рішень на рівні ЄС щодо освіти, культури, охорони здоров'я та довкілля, справ молоді тощо. Для реалізації покладених на нього завдань Комітет регіонів проводить різні заходи: виставки, конференції, зустрічі, вебінари, місцеві діалоги, навчальні візити, флагманські події.

Тиждень регіонів і міст залучає до дискусії політиків, адміністраторів, експертів, науковців навколо тематики: Зелений перехід, Територіальне згуртування, Цифровий перехід та Розширення можливостей для молоді. Публічний діалог сприяє промоції євроінтеграції на рівні округів, зорієнтований на потреби певної аудиторії, часто присвячується подіям минулого. Громадський дискурс залучає до діалогу студентів, молодь, зокрема, щодо необхідності електоральних процесів. Флагманська подія «Стан регіонів і міст в ЄС»

була приурочений 30-річчю Комітету регіонів. Тематика консультацій зі стейкхолдерами зачіпає різні сфери європейської інтеграції: використання політики згуртування для демократичних змін, відкритість бюджету ЄС, цінностей ЄС, майбутнє політики згуртування ЄС. Навчальні візити поглиблюють інформування зацікавлених громадян «нових» держав-членів ЄС і держав-кандидатів про особливості та переваги євроінтеграції. Вебінари вирізняються гнучкістю до місця проведення (он-лайн), охоплюють широке коло зацікавлених осіб, дозволяють швидко пояснити актуальні питання.

Ключові слова: політика згуртування, публічна дипломатія, міжнародна комунікація, Комітет регіонів, Європейський Союз.

Summary

Balak I. O., Pikulyk O. B. The Committee of the Regions Public Diplomacy in the EU Cohesion Policy. – Article.

Against the backdrop of challenges to the European world order, the EU institutions are faced with tasks that require coordinated cooperation at the regional and local levels. Public diplomacy at the regional level is implemented in various forms and focuses on many areas, in particular, on the EU Cohesion Policy, which is implemented under the protection of the Committee of the Regions, which is a consultative body of the association, coordinates cooperation with

local communities, decision-making at the EU level on education, culture, health and environment, youth affairs, etc. To implement the tasks assigned to it, the Committee of the Regions holds various events: exhibitions, conferences, meetings, webinars, local dialogues, study visits, flagship events.

The Week of Regions and Cities involves politicians, administrators, experts, and scientists in the discussion around the topics: Green Transit, Territorial Cohesion, Digital Transit, and Expanding Opportunities for Youth. Public dialogue promotes European integration at the district level, is focused on the needs of a specific audience, and is often dedicated to past events. Public discourse involves students and young people in the dialogue, in particular, on the need for electoral processes. The flagship event “The State of Regions and Cities in the EU” was dedicated to the 30th anniversary of the Committee of the Regions. The stakeholder consultations topics touch on various areas of European integration: the Cohesion Policy use for democratic change, the EU budget openness, EU values, the EU Cohesion Policy future. Study visits deepen the information of the “new” EU member states and candidate countries interested citizens about the European integration features and benefits. Webinars are flexible in terms of location (online), and cover a wide range of stakeholders.

Key words: Cohesion Policy, public diplomacy, international communication, Committee of the Regions, European Union.